

TIKĖJIMO TIESŲ TILTAI

Lina SUKACKIENĖ

Emilija Vėbrienė – moteris, apie kurią sukasi daugelio šventupiškių pasaulis.

Romano vertas jos gyvenimas. Su šviesios atminties vyru Gediminu sako buvusi pažįstama nuo pat vaikystės, nes abu kilę iš tų pačių vietų netoli Tulpiakiemio. Besimokydami Dainių pradinėje mokykloje su būsimu vyru sėdėjo viename suole.

Vėliau keliai išsiskyrė, kuomet kiekvienas siekė profesinių išsilavinimų, bet širdys viską žinojo apie vienas kito kelius. Gediminas tapo melioratoriumi, o Emilija – bibliotekininke. Gediminas atvyko dirbti į Šventupės melioraciją ekskavatorininku, o Emilija, baigusi technikumą, gavo paskyrimą į Želvą. Bet vaikas nepaleido savo meilės, ją vedė ir atsivežė į Šventupę.

Šventupės bibliotekoje Emilija išdirbo 34-erius metus.

Prieš du dešimtmečius, būdamas 53-ųjų metų, Gediminas susirgo ir paliko šį pasaulį.

Metų sukaktys

Sukanka 10 metų, kai Vilniuje 2012 m. balandžio 14 d. mirė Jonas Balžekas, agronomas, bitininkas, habilituotas biomedicinos mokslų, žemės ūkio mokslų daktaras. Palaidotas Lyduokių kapinėse Ukmergės rajone. Gimė 1925 m. vasario 4 d. Nuotekų kaime.

◆◆◆

Sukanka 90 metų, kai Paškonių kaime, Šešuolių apylinkėje, 1932 m. balandžio 20 d. gimė Vytautas Bačius, filologas, televizijos žurnalistas. 2013 m. išleido romaną „Sutrypti metai“. Mirė 2020 m. kovo 11 d. Vilniuje.

◆◆◆

Sukanka 95 metai, kai Pamarnakių kaime, Kupiškio rajone 1927 m. balandžio 20 d. gimė Jurgis Užsienis, kunigas monsinjoras, Ukmergės Šv. apaštalo Petro ir Povilo parapijos altaris. Mirė 2015 m. kovo 15 d. Palaidotas Šv. apaštalo Petro ir Povilo bažnyčios šventoriuje.

◆◆◆

Sukanka 80 metų, kai Ignalinoje 1942 m. balandžio 22 d. gimė Audronė Mašauskienė-Kalibataitė, biomedicinos mokslų daktarė, Lietuvos žemdirbystės instituto vyresnioji mokslo darbuotoja. Mokslinių ir mokslo populiarinimo straipsnių autorė. 1949–1958 m. mokėsi Ukmergėje.

◆◆◆

Sukanka 65 metai, kai Ukmergėje 1957 m. balandžio 22 d. gimė Rimantas Šalaviečius, boksininkas, bokso teisėjas.

Ukmergės Vlado Šlaito viešosios bibliotekos inf.

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Sukasi nuolatinėje bendruomenės veikloje

E. Vėbrienė (kairėje) su bibliotekininke G. Vaitkūniene. Vytauto A. Marčausko nuotr.

Emilija su vyru išaugino dvi dukras – Loreta ir Egidija. Abi tapo pedagogėmis. Loreta gyvena ir dirbuojasi Varėnoje, o Egidija – Vilniuje. Keturi anūikai džiugina močiutę ir suteikia kasdienybei nenusakomo žavesio.

Emilija yra toks pozityvumo, kūrybingumo ir estetiško gyvenimo suvokimo užtaisas Šventupėje, kad vien buvimas šalia šios moters yra tam tikra gyvenimo dovana.

Likimas Emilijai skyrė puikią sveikatą. „Aš iki būdama 69-erių metų nesu buvusi pas gydytoją dėl sveikatos problemų“, – pasakoja moteris. Ligoninėje sako gulėjusi tik gimdydama dukras.

2009 metais susirinkę Šventupės gyvenvietės senjorai nutarė burtis bendrai veiklai – įkūrė senjorų klubą, o jo pirmininke

išsirinko E. Vėbrienę. Nuo tada ji labai rūpestingai vykdo šią misiją – rūpinasi klubo nariais. Kartais sako tenka nuvežti pas gydytojus ar padėti apsipirkti. Moteris organizuoja renginius, pamini atmintinas datas. Ji turi kiekvieno savo klubo nario telefono numerį, bendrauja su visais kasdieniais gyvenimiškais klausimais.

Kūrybinga moteris yra šventupiškių kūrybos almanacho „Ant Šventosios upės kranto“ viena iš sudarytojų.

Knygoje sudėti pasakojimai apie medžio drožėją Ramūną Bražėną, bitininką Gintautą Čirbą, poetę, auksarankę Stasę Kairyte-Čirbiene, kūrybingą mezgėją Eleną Gasperskiene, puokščių kūrėją Birutę Gelumbeckienę, įvairias gamtines medžiagas savo floristiniuose kūriniuose naudojančią

Scena iš spektaklio, kuriame vaidina E. Vėbrienė.

Veroniką Jackūniene, sukneles mezgančią Valentiną Kairį, mezgėjas Mariją Genovaitę Kazirskienę, Sigitą Klevinskiene.

Knygoje taip pat pasakojama apie paveikslus ant popieriaus siuvinėjančią Nijolę Kriukiene, vytelių pynėją Janiną Kunigėliene ir daugelį kitų kūrybingų šventupiškių.

Sukaupia didžiulę patirtis vadovaujant Šventupės bibliotekai leidžia Emilijai ir šiandien būti įvykių sukuryje. Ji gieda bažnyčios chore, vaidina spektakliuose. Pastatė „Kiauliaganį“, su kuriuo aplankė Jasiuliškių bendruomenę. Tai – labai nuotaikingas spektaklis, kuriame vaidina

Šventupės bendruomenės nariai.

Moteris – aktyvi naujų tradicijų kūrėja, tarp jų – ir religinių. Jos iniciatyva jau ne pirmus metus lapkričio pradžioje bendruomenės narės renkasi bendrai malda – kalba rožančių, gieda ir prisimena visus taisybais išėjusius šventupiškius.

Emilija kasdien išsėina pasi-vaikščioti Šventosios upės pakrantėmis, geria stebuklingu vadinamo šaltinio vandenį ir dalija aplinkiniams teigiamas emocijas.

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Bus minimas Verbų sekmadienis

Iki šv. Velykų likus savaitei, balandžio 10 d. bus švenčiamas Verbų sekmadienis. Daugelyje Europos šalių ši šventė vadinama Palmių sekmadieniu.

Europoje tikėta, kad šią dieną pašventintų sprogstančių augalų šakelės žadina žemės ir gyvulių vaisingumą, padeda žmogui išlaikyti sveikatą, gausina derlių, neleidžia į namus trenkti perkūniui, saugo pasėlius nuo ledų ir graužikų.

Žodis verba, giminingas lietuviškiems žodžiams „virbas“, „virbalas“, turėjęs į lietuvių kalbą patekti iš slavų kalbų XII–XIV a., dar prieš krikščionybę. Lietuvių kalba verbos pirmą kartą minimos 1573 m. liuteronų postilėje kaip pagonybės ir popiežystės paprotys. Suvalkijoje seniau tikraja verba buvo laikomas vien kadagys. Rytų Aukštaitijoje prie kadagio dar pridėdavo išsprogusio berželio ar žilvičio šakutę su „kačiukais“.

Pietryčių Lietuvoje buvo mėgstama ant medinio kotelio surišti įvairiaspalvių popierinių gėlių puokštę. Pačios puošniausios verbos seniau buvo paplitusios maždaug 50 kilometrų spinduliu aplink Vilnių – jos dabar plačiai

žinomos Vilniaus verbų vardu. Tai – ant sauso medinio kotelio iš vienos pusės ar aplinkui tvirtai supinta spalvinga rykštė, įvairaus rašto, maždaug pusmetrio ilgio, įvairaus storio.

Pagal formą verbos būna: volėlinės, rišamos iš visų pusių vienodai, uždengiant žolynais visą virbą; rykštelinės – daromos

su nedidelėmis viršūnėmis ir be jų; plokščiosios, kurios primena paukščių plunksnas; vainikinės, primenančios mažą ištestą vainiką.

Visoje Lietuvoje manyta, kad Verbų sekmadienį bažnyčioje visi būtinai turi laikyti po kadagio šakelę ar kitokią „verbelę“. Moterys savo verbelę susirišdavo raudonu vilnoniu siūlu. Tikėjo, jog tuo siūlu per rugiapjūtę apsirišus juosmenį, jo neskaudės.

Ryškiausias Verbų sekmadienio paprotys – plakimas verba. Suvalkijoje, kur valstiečiai iš anksto nusipirkdavo kadagių iš po kaimus juos vežiojusiu miško gyventojų ir laikydavo iki Verbinių po sniegu, vaikai, jau išvakarėse išsitraukę kadagio šaką, stengėsi kuo anksčiau dar miegančius suaugusiuosius nuplakti – „nuverbyti“.

Plakdami sakydavo: „Ne aš plaku, verba plaka, po savaitės bus Velykos.“

Lietuviai turėjo daug pašventintos verbos naudojimo papročių: užėjus audrai su perkūnija ją degindavo krosnyje ar bent pasmilkydavo, kad šventi dūmai nuvytų debesį. Sėdami javus, verbos sutrintų spyglių įmaišydavo į pirmosios sėtuvės grūdus. Verbos

šakutę įkišdavo į dirvą, kad ledai neišguldytų ir neišmuštų pasėlių. Sukirsdavo šakele vaikams, kad jie greičiau augtų. Parūkydavo skaudamą dantį ar ausį, kad skausmas liautųsi. Aprūkydavo verbelės dūmais dedamus po višta perėti kiaušinius ir ją pačią. Dėdavo į kopinėjamų bičių avilį, kad bitės būtų sveikos. Verbele paliesdavo ar pasmilkydavo pavasarį pirmą kartą į ganyklą išvaromus gyvulius, kad per vasarą sveiki išsiganytų. Įbedę abipus upelio po šakutę manė, kad upelio vanduo nuo to bus sveikesnis, švaresnis.

Verbų sekmadienis reiškia širdžių atvėrimo Kristui šventę. Į namus parsinešta pašventinta verba turi saugoti juos nuo visokio blogio. Tradicija Verbų dieną pašventintais kadagiais, žilvičiais gintis nuo galimų nelaimių išliko iki mūsų dienų. Ja pasmilkomai kambariai, apeinama apie laukus. Senoji verba iš praėjusių metų yra pagarbiai sudeginama. Jokiu būdu jos negalima bet kur išmesti.

Parengė Vilma Nemunaitienė

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

